

تابستان ۱۴۰۲

دستور العمل معاضدت قضایی و امور حسبی

معاونت حقوقی و امور مجلس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب:

۳ مقدمه
۳ بخش اول: شرایط عمومی
۴ بخش دوم: معاضدت حقوقی و قضایی
۵ بخش سوم: مساعدتهای مالی
۶ بخش چهارم: امور حسبی و حسابرس اموال محجورین
۷ بخش پنجم : سایر موارد

مقدمه

نظر به اینکه سیاست‌های حمایت قضایی و امور حسبی بنیاد شهید و امور ایثارگران که در این دستورالعمل به اختصار بنیاد نامیده می‌شود مبتنی بر بیشترین استفاده از ظرفیتهای قانونی بنا نهاده شده و نظر به اینکه قانون اصلاح اساسنامه بنیاد - مصوب ۱۳۸۷/۰۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی - در قسمت (ج) از بند (۳) ماده (۵) تلاش در جهت حل و فصل امور حقوقی و قضایی جامعه هدف با همکاری مراجع ذیربط را بر عهده بنیاد نهاده و شیوه اجرای آن را در شقوق مختلف چنین بیان نموده است:

۱- پیشنهاد و همکاری با مراجع قضایی در تعیین، نصب و عزل قیم و امین و مراقبت بر اعمال آنها و همچنین مراقبت بر اعمال اولیاء، اوصیاء، قیم‌ها و حضانت‌کنندگان از صغار و محجورین جامعه هدف و رسیدگی به اختلاف‌ها در امر حضانت فرزندان و ارائه راه حل به محاکم؛

۲- مساعدت و همکاری با مراجع ذیربط در جهت تبدیل و تغییر در اموال و دارایی صغار جامعه هدف در راستای مصالح و غبطه آنان بر حسب موازین شرعی و در صورت لزوم پیگیری به منظور حل و فصل اختلافات مربوط تا صدور حکم قطعی؛

۳- درخواست تنفیذ وصیت‌نامه عادی شهدا از محاکم ذی‌صلاح و پیگیری امور مربوط به انحصار وراثت و مراقبت بر احصاء و تحریر ماترک جامعه هدف و تقویم و نگهداری حساب اموال صغار و محجورین و معاضدت حقوقی و قضایی جامعه هدف در صورت ضرورت؛

۴- شرکت کارشناسان حقوقی بنیاد در محاکم ذی‌صلاح به عنوان وکیل در دعاوی جهت دفاع و استیفای حقوق جامعه هدف در دعاوی مربوط، بنا به درخواست آنان.

و نظر به ماده ۵۸ قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران با توجه به تصویب اعتبارات برای پرداخت مساعدت‌های مالی پیش‌بینی شده، در راستای ساماندهی اجرای وظایف حقوقی و معاضدت قضایی بنیاد و با هدف احصاء و تبیین روش انجام مأموریتها و معاضدتهای قانونی، این دستورالعمل به شرح زیر به تصویب رسید تا با بهره‌گیری از تمامی امکانات موجود از قبیل معاضدت، مشاوره حقوقی، وکالت در محاکم و ... از حقوق جامعه معزز هدف دفاع شده و در استیفای آنها گام مؤثری برداشته شود.

بخش اول: شرایط عمومی

ماده ۱: افراد مشمول این دستورالعمل عبارتند از:

- ۱-۱ - خانواده شاهد شامل: والدین، همسر و فرزندان شهید، مفقودالثر و اسیر
- ۱-۲ - جانبازان بیست و پنج درصد و بالاتر و آزادگان (صرفاً شخص آزاده و جانباز)

ماده ۲: ارائه خدمات به متقاضی جامعه هدف با اجتماع شرایط و دلایل زیر (حسب مورد) خواهد بود:

- ۲-۱ - متقاضی جزو افراد مشمول بوده و پرونده ایثارگری او مفتوح باشد؛
- ۲-۲ - ظن قوی بر ذی‌حق بودن متقاضی و احتمال قوی بر حل و فصل مشکل با مساعدت بنیاد وجود داشته باشد؛
- ۲-۳ - در محکومیت‌های مالی وجوه مورد نیاز مازاد بر مساعدت بنیاد توسط متقاضی یا از طریق کمک‌های دیگر تأمین شده باشد به نحوی که با پرداخت مساعدت بنیاد، رضایت شاکی اخذ و پرونده مختومه گردد؛

۴-۲ - به منظور برخورداری از هرگونه مساعدت مالی در محکومیت‌های مالی غیر عمد، ارائه حکم قطعی دادگاه و گواهی مبلغ محکومیت صادره از واحد اجرای احکام ضروری است.

ماده ۳: ارائه هرگونه مساعدت مالی بنیاد در محکومیت‌های ناشی از جرائم ضد امنیت، منافی عفت، مواد مخدر، قاچاق کالا و ارز، جعل، سرقت، اختلاس، ارتشاء، کلاهبرداری و کلیه جرایم عمدی ممنوع است.

ماده ۴: ارائه مساعدت‌های مندرج در این دستورالعمل در هر مورد، برای هر یک از مشمولین صرفاً برای یکبار (در هر ۵ سال) و منوط به مختومه شدن پرونده قضایی و از طریق واریز به حساب صندوق دادگستری یا شخص متقاضی (حسب مورد به تشخیص بنیاد) امکان‌پذیر خواهد بود و گواهی مربوط به آن باید در پرونده ضمیمه و به‌مسئول مالی استان ارائه گردد.

ماده ۵: سقف کمک‌های مالی بنیاد برای آزادگان با سابقه اسارت کمتر از ۳ سال، نصف مبالغ تعیینی در این دستورالعمل و از محل اعتبارات استان ارائه می‌گردد.

ماده ۶: مبالغ مساعدت‌های مالی این دستورالعمل تا سقف بودجه مصوب بنیاد در خصوص موضوع این دستورالعمل بوده و هر سال متناسب با رشد اعتبارات حقوقی و میزان اعتبار موضوع نسبت به سال قبل افزایش می‌یابد. این مساعدت‌ها تأثیری در استحقاق مشمولین نسبت به کمک‌های دریافتی از سایر مراکز از جمله ستاد دیه و ... نخواهد داشت.

بخش دوم: معاضدت حقوقی و قضایی

ماده ۷: مشاوره حقوقی و حمایت قضایی ارائه شده توسط بنیاد عبارت است از:

۱-۷- ارائه مشاوره حقوقی توسط کارشناس معاضدت قضایی شهرستان و استان به افراد مشمول در تمامی زمینه‌ها از قبیل دعوی حقوقی، کیفری، ثبتی، خانوادگی و ... و حسب مورد تنظیم اظهارنامه، دادخواست، شکواییه، لایحه دفاعیه و دیگر اوراق قضایی؛

۲-۷ - شرکت کارشناس معاضدت قضایی شهرستان یا استان در جلسه دادرسی متقاضی، حسب ضرورت و تشخیص بنیاد؛

۳-۷ - مکاتبه مستقیم و با امضاء مدیرکل بنیاد استان متبوع متقاضی با مراجع قضایی و سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در موارد لزوم با رعایت آیین‌نامه مکاتباتی ابلاغی از سوی مرکز به منظور تسریع و تسهیل در رسیدگی به پرونده با ارائه کارت ایثارگری.

ماده ۸: ارائه خدمات مشاوره حقوقی و خدمات بر خط قضایی از طریق سامانه مربوطه صورت خواهد گرفت.

ماده ۹: چنانچه متقاضی تحت پوشش استان محل تقاضا نباشد، در خدمات غیرمالی، استان مقصد موظف به ارائه خدمت است و در موارد نیاز به مساعدت مالی، استان مقصد ضمن تعامل با استان متبوع، اقدامات لازم را معمول و مساعدت از محل اعتبارات استان مبدأ (استان متبوع متقاضی) تأمین و پرداخت می‌گردد.

ماده ۱۰: بنیاد استان می‌تواند با انعقاد تفاهم‌نامه، از خدمات سایر دستگاه‌های اجرایی و امکانات قانونی موجود از قبیل دفاتر حمایت قضایی ایثارگران، وکلای معاضدتی، دفاتر مشاوره حقوقی رایگان و ... استفاده نماید.

بخش سوم: مساعدتهای مالی

ماده ۱۱: مساعدت مالی بنیاد راجع به دیات در موارد منجر به جرح تا سقف ۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و در موارد منجر به فوت تا سقف ۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال تعیین می‌گردد که حسب تشخیص استحقاق و میزان آن و وجود اعتبار از سوی استان قابل پرداخت است.

ماده ۱۲: مساعدت مالی بنیاد در محکومیت به جزای نقدی غیرعمد یا محکومیت‌های مالی غیرعمد (به غیر از دیه) تا سقف ۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال تعیین می‌گردد و بنیاد شهرستان و استان قبل از مساعدت مکلف است ضمن بررسی مدارک و مستندات، اقدامات لازم در خصوص اخذ گذشت از محکوم‌له و پیگیری از طریق مصالحه و سازش برای رفع مشکل را به عمل آورد.

ماده ۱۳: هرگاه در موارد محکومیت‌های مالی غیرعمد (دیه یا غیردیه) با توجه به شرایط خاص، کمک‌های مالی بیشتری برای رفع مشکلات مشمول نیاز باشد بنیاد استان مراتب را جهت طرح و تصمیم‌گیری و صدور مجوز در کمیسیون موارد خاص معاضدت به همراه مستندات به معاونت حقوقی و امور مجلس بنیاد مرکز ارسال می‌نماید تا با رعایت ماده ۱۹ این دستورالعمل، کمیسیون مذکور نسبت به موضوع تصمیم مقتضی اتخاذ نماید.

ماده ۱۴: اعضای کمیسیون موارد خاص معاضدت نه نفر و عبارتند از:

- ۱) معاون حقوقی و امور مجلس بنیاد یا نماینده تام‌الاختیار وی (رئیس کمیسیون)؛
- ۲) مدیر کل دفتر حقوقی (دبیر کمیسیون)؛
- ۳) رئیس گروه امور حقوقی و نظارت بر خدمات معاضدت؛
- ۴) نماینده معاونت توسعه مدیریت منابع و برنامه ریزی؛
- ۵) نماینده دفتر ریاست، روابط عمومی و امور بین‌الملل؛
- ۶) نماینده اداره کل بازرسی، ارزیابی عملکرد، رسیدگی و پاسخگویی به شکایات (بدون حق رأی)؛
- ۷) نماینده مرکز حراست (بدون حق رأی)؛
- ۸) نماینده بنیاد استان (بدون حق رأی)؛
- ۹) عضو مدعو از دستگاه‌های اجرایی با توجه به نوع مشکل و ... (بدون حق رأی).

ماده ۱۵: در مواردی که تقاضای اعسار از هزینه دادرسی مورد قبول مرجع قضایی واقع نشده حداکثر کمک هزینه قابل پرداخت از سوی بنیاد با ارائه مدارک و مستندات مورد قبول ۳۵/۰۰۰/۰۰۰ ریال تعیین می‌گردد. هزینه دادرسی بدو باید از سوی متقاضی پرداخت گردد و در صورت استحقاق، از سوی بنیاد به حساب متقاضی یا صندوق دادگستری (حسب مورد) واریز خواهد شد.

ماده ۱۶: در مواردی که پرونده دارای اهمیت و پیچیدگی خاص باشد یا به دلیل تراکم کاری یا کمبود نیروی انسانی و اداری، قبول امر وکالت توسط کارشناس معاضدت قضایی بنیاد ممکن نباشد می‌توان وکالت و پیگیری موضوع را با توافق متقاضی به وکلای مورد وثوق بنیاد واگذار نمود. حداکثر میزان مساعدت بنیاد راجع به کمک هزینه حق‌الوکاله در مورد این ماده به میزان پنجاه درصد تعرفه قانونی حق‌الوکاله و تا سقف ۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال است.

ماده ۱۷: کمک هزینه حق‌الوکاله با ملاحظه مستندات و گزارش وکیل، طی دو مرحله (پنجاه درصد در مرحله اول بعد از ثبت دعوی یا لایحه دفاعیه در مرجع قضایی و مابقی در مرحله دوم بعد از صدور حکم قطعی) در حق وکیل قابل پرداخت است.

ماده ۱۸: بنیاد شهرستان یا استان مکلف است قبل از پرداخت مساعدت، نهایت تلاش خود را در خصوص اخذ گذشت شاکی یا شاکیان و بهره‌مندی از آورده محکوم و کمک‌های سایر دستگاه‌های اجرایی و نهادهای مددکاری به ویژه کمک‌های ستاد دیه انجام دهد.

تبصره: با توجه به محدودیت منابع مالی و گستردگی مشمولین، در مواردی که امکان اخذ کمک از منابع خارج از بنیاد مانند ستاد دیه و ... وجود دارد کمک‌های مذکور باید بدو اخذ گردیده و پرداخت کمک هزینه معاضدت قضایی از بنیاد در اولویت آخر خواهد بود.

ماده ۱۹: در موارد خاص چنانچه میزان حق‌الوکاله یا مساعدت‌های مورد نیاز بالاتر از نصاب اعلامی در این دستورالعمل باشد، موضوع با نظر معاون حقوقی و امور مجلس در کمیسیون موارد خاص معاضدت قابل طرح و اتخاذ تصمیم خواهد بود.

ماده ۲۰: در صورت پرداخت کمک هزینه حق‌الوکاله، در دعاوی مالی که متقاضی برابر رای دادگاه، مالی را به دست می‌آورد، کارشناس معاضدت مکلف است تدابیر لازم (مانند اخذ تضمین یا تعهد مناسب از متقاضی و وکیل قبل از پرداخت وجه مزبور) را اتخاذ نماید تا از محل آن کمک هزینه پرداختی، به بنیاد مسترد گردد.

بخش چهارم: امور حسبی و حسابرس اموال محجورین

ماده ۲۱: افراد مشمول این بخش جانبازان محجور، آزادگان محجور، والدین و فرزندان و همسران محجور شهدا و مفقودالائرها و جانبازان و آزادگان می‌باشند.

ماده ۲۲: نظر به اینکه اداره اموال صغار و مجانین و اشخاص غیررشید به عهده ولی یا قیم آنان بوده و اختیارات موضوع ماده ۱۲۴۷ قانون مدنی به بنیاد واگذار شده است، اقدامات مربوط به تعیین، نصب و عزل قیم و مراقبت بر اعمال و نیز حسابرسی اموال منقول و غیرمنقول آنان توسط کارشناس معاضدت قضایی بنیاد استان یا شهرستان معمول می‌گردد.

ماده ۲۳: مساعدت بنیاد راجع به هزینه‌های مربوط به تقویم و ارزیابی اموال منقول و غیرمنقول و کلیه امور در خصوص محجورین مشمول این بخش که توسط کارشناس رسمی دادگستری انجام می‌شود تا مبلغ ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال تعیین می‌گردد.

ماده ۲۴: هرگاه فرد مشمول این بخش قادر به رعایت صرفه و صلاح خود نباشد و در خصوص او ظن بر محجوریت باشد با درخواست خانواده یا شناسایی ایشان توسط بنیاد، کارشناس معاضدت قضایی استان یا شهرستان مکلف است موضوع را تا حصول نتیجه و نصب قیم پیگیری نماید.

ماده ۲۵: در صورتی که هر یک از افراد مشمول این بخش مطابق قانون محجور یا در مظان حجر یا رفع حجر باشد کارشناس مددکاری یا بهداشت و درمان بنیاد شهرستان یا استان بلافاصله موضوع را به اداره حقوقی بنیاد استان گزارش و راهنمایی لازم را به نزدیکان فرد ارائه خواهد کرد.

ماده ۲۶: بیمارستانها و مراکز درمانی وابسته به بنیاد در راستای خدمات موضوع این دستورالعمل مکلفند کلیه همکاری‌های لازم را با معاونت حقوقی و امور مجلس بنیاد و متناظرین استانی معاونت با قید فوریت به عمل آورند.

بخش پنجم: سایر موارد

ماده ۲۷: بنیاد استان موظف است با تصدی اداره حقوقی خود و بهره‌گیری از امکانات سایر مراکز با رعایت اصل رازداری و ضوابط این دستورالعمل ضمن حفظ شأن و منزلت اجتماعی مضمولین، نسبت به ارائه خدمات معاضدت قضایی به آنها اقدام و از هدایت ایشان به ستاد خودداری نماید.

ماده ۲۸: به منظور رعایت اصل بی‌طرفی، بنیاد حق ورود و پرداخت مساعدت در دعوی میان ایثارگران را ندارد.

ماده ۲۹: به منظور رعایت صرفه و صلاح سازمانی، بنیاد حق ورود و پرداخت مساعدت در دعوی که یکی از اطراف آن بنیاد یا سازمانهای تابعه، مؤسسات و شرکتهای وابسته است را ندارد.

ماده ۳۰: برنامه‌ریزی و اخذ تدابیر لازم برای توزیع اعتبارات و هزینه‌کرد در محل مناسب آن برای بنیاد استان الزامی است تا با توجه به محدودیت اعتبارات بتواند اکثریت جامعه مضمول این دستورالعمل را تا پایان سالی مالی حمایت نماید.

ماده ۳۱: مسئولیت اجرای صحیح این دستورالعمل با رئیس اداره امور حقوقی بوده و نظارت بر آن بر عهده مدیرکل بنیاد استان می‌باشد.

ماده ۳۲: نظارت عالی، راهنمایی، ایجاد وحدت رویه و تفسیر این دستورالعمل به عهده و از اختیارات معاون حقوقی و امور مجلس بنیاد می‌باشد.

ماده ۳۳: میزان مساعدت تا سقفهای ریالی تعیین شده و با توجه به میزان اعتبار استان خواهد بود. ضروری است از ایجاد هر گونه تعهد مازاد بر اعتبارات استان اکیداً خودداری گردد. بدیهی است هرگونه پرداخت مساعدت خارج از ضوابط مندرج در این دستورالعمل جزء هزینه‌های قانونی استان محسوب نشده و در تخصیص اعتبار مرحله بعد منظور نخواهد شد.

تبصره ۵: با توجه به فراوانی موضوعات و مضمولین، کلیه اعتبارات در این دستورالعمل شناور و پس از طی تشریفات مقرر در متن دستورالعمل ابلاغی تخصیص و تأمین می‌گردد. دستور پرداخت توسط مقام مجاز خرج در ستاد یا استان پس از تایید دفتر یا اداره حقوقی صادر خواهد شد.

ماده ۳۴: این دستورالعمل پس از تصویب و ابلاغ، جایگزین کلیه دستورالعمل‌های قبلی بنیاد در خصوص معاضدت قضایی و امور حسبی می‌گردد و مساعدتهایی که به موجب مقررات سابق به جامعه هدف پرداخت شده در زمره مساعدتهای این دستورالعمل تلقی می‌گردد.

ماده ۳۵: کلیه معاونتها، ادارات کل، سازمانهای تابعه، مؤسسات و شرکتهای وابسته به بنیاد مکلف به رعایت مفاد این دستورالعمل و همکاری و مساعدت لازم در اجرای آن با معاونت حقوقی و امور مجلس بنیاد هستند.

ماده ۳۶: در راستای افزایش کیفیت خدمات‌رسانی و معاضدت قضایی به مضمولین، اجرای مفاد این دستورالعمل و به طور خاص بخش چهارم در راستای مفاد ماده (۵۸) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران با همکاری قوه قضاییه وفق ضوابط مربوطه به عمل خواهد آمد.

ماده ۳۷: نظر به اینکه مؤسسه معاضدت قضایی و توسعه خدمات حقوقی کوثر با شرح وظایف مندرج در اساسنامه در شرف تأسیس می‌باشد، تا زمان طی مراحل اداری و قانونی مؤسسه مذکور، این دستورالعمل مجری و پس از طی تشریفات قانونی کلیه مشمولین، در ذیل خدمات مؤسسه فوق قرار می‌گیرند.

ماده ۳۸: این دستورالعمل در ۵ بخش و ۳۸ ماده و ۲ تبصره تدوین و جهت اجراء ابلاغ می‌گردد.

سید امیر حسین قاضی زاده لاشمی

معاون رئیس جمهور و رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران

یوسفعلی شکری

نماینده ولی فقیه در بنیاد شهید و امور ایثارگران